

Godt nytt år

og takk for det gamle, - Automatisk fester vi disse ordene på papiret. Det er jo sånt man pleier å si på denne tiden av året. Godt nytt år og takk - Plutselig ser vi hvad vi har skrevet - og skammen jager gjennom oss. Ordene virker så underlig førkrigs der de står.

Hvem skal vi ønske godt nytt år? De engelske, russiske og amerikanske soldatene som ligger i første linje på de forskjellige frontene og slåss for oss, og som kanskje ikke har store sjanser til å overleve 1945? Eller de norske hjemme- og utestyrker som vil få sin virkelige ildbåp i en ikke all- for fjern framtid?

Hvem skal vi "slå på skulderen" å si takk for det gamle året? De patriotene som Gestapo pinte ihjel, sjömennene som forliste, de tusener av nordmenn som hensleper sine dager i skitne tyske fengsler? Eller den nordnorske befolkningen som har mistet alt sitt og blir jaget sørover som dyr?

Hvilken rett har vi til å takke disse menneskene og kreve takk igjen, vi som sitter trygt ved vårt skrivebord - bak fronten på mange måter - og rolig og nøkternt vurderer og registrerer frontbegivenhetene og krigsforbrytelsene uke etter uke, måned etter måned. Det kan sies at vi også går med livet i hendene, at Gestapo er på jakt også etter oss; men vi står avmektig overfor utallige menneskers ufattelige lidelser, vi kan ikke hjelpe annet enn med bitte, bitte små plasterlapper av ord. Ord - hva betyr ord i en verden full av blod og lidelse?

Men de som har mistet alt de eier, de som er blitt fengslet eller drept synes ikke synd på seg selv. Kanskje var de ikke helter før, men i ulykken ble mange av dem det. Nettopp de som krigen har rammet hardest, har gitt det mest overveldende bevis på livsviljen og motstandskraften i det norske folket. De sitter ikke i fengslet og regner etter om ofret har lønnet seg eller ikke. De sier som så: Det er forbannet at Hitler og hans gjeng har ødelagt livet for oss; men hvorledes kunne vi vente å få gratis alt det som andre har måttet kjempe for i århundrer, frihet og folkestyre? Vår lodd er ikke den tyngste. Vi har fått ofre for alt det vi holder høyt og hellig her på jorden.

Vi har fått mange vitnesbyrd om at de føler det slik de som står rake foran eksekusjonspeletonene eller sykner hen bak fengselsmurene. Det ubøyelige humøret de har vist, har betydd mer for den norske fronten enn de kanskje aner. Og vi sender dem en ærbødig takk for hva de gjorde. Takk for hva dere gjorde i det gamle året!

Denne offerviljen har brodd seg til store deler av det norske folket. Den gjennomsyrer styrkene hjemme og ute, sabotører og illegale organisasjoner. Derfor kan vi ønske godt nytt år, - ikke bare fordi 1945 vil bringe befrielsen, men også fordi disse folkene intet heller vil enn å gjøre den største mulige innsats for den felles sak. Godt år betyr for dem også god anledning til å vise hva de dur til.

Vi ønsker alle nordmenn ute og hjemme et godt nytt år, og krever av dem som ennå ikke er gjennomsyret av en offervilje som ikke tar hensyn, at de øker innsatsen i året som kommer. Godt år for den norske fronten!

Den norske sjøfartsminister Anne Sunde opplyser at i de første 6 måneder av 1944 gikk bare 5 norske handelsfartøyer tapt: 6 mann omkom. I de siste 6 måneder er 2 skip gått tapt, 3 mann omkom. - Norge har siden 9. april tapt 47,5% av handelsflåten og 2330 sjøfolk er omkommet.

Det britiske flyangrep mot Victoria Terrasse nyttårsnatten var desverre mislykket, selvom ca. 2 1/2 så mange tyskerne omkom som nordmenn. At norske liv gikk tapt er meget beklagelig; men krigen er hard. Tyskerne visste imidlertid om at flyene kom 20 minutter i forveien. Hvorfor gikk det ikke flyalarm? Da kunne de fleste norske liv vært reddet.

UKENE SOM GIKK (20. des. - 3. jan.)

Vestfronten. Den tyske motoffensiv på vestfronten har utviklet seg til et veldig infiltrasjonsslag i Ardennene, og både p.g.a. slagets karakter og p.g.a. de forholdsvise knappe mæddinger begge parter har sendt ut, er det vanskelig å tegne opp et helt klart frontbilde. Så meget er imidlertid på det rene at de allierte har situasjonen helt under kontroll etter et par spennende uker. Hendelsesforløpet er i store trekk følgende:

Tyskerne åpnet sin offensiv om morgenen 16. des. og takket være valget av støtning (det svakt besatte Ardenner-avsnittet) og det elendige flyvær lyktes det dem i første omgang å gjennomføre en taktisk overrump-ling. Angrepsfrontens bredde var ca. 80 km, fra Malmédy til Trier-avsnittet, og i løpet av de 10 første dager gjorde de sterke tyske styrker et ganske dypt innbrudd, forserte Belgias og Luxemburgs grense og stötte i sentrum så langt vest som Marche-Rochefort-St. Hubert-Librémont, ja enkelte støtkiller sto om kvelden den 26. des. bare 6 km fra Dinant (ved Meuse 15 km sør for Namur), d.v.s. innbruddet hadde en maksimal dybde av nesten 100 km. Tyskerne var i denne fase ennå sterkt begunstiget av overraskelsesmomentet, idet det nødvendigvis måtte ta tid å omgruppere de all. styrker som sto i angrep nord og sør for kilen, i Aachen-avsnittet og ved Saar; dessuten var flyværet hele tiden elendig. Av overordentlig viktighet var det imidlertid at de allierte maktet å hevde sine flankeposisjoner, både i nord hvor hovedstyrkene av den 1. am. armé tross voldsomme angrep holdt Malmédy-Stavelot-linjen, og i sør hvor 3. armé ved en rask og besluttet innsats reddet byen Luxemburg.

I julen klarte de allierte så å gjennomføre sine omgrupperinger; offensivens fart ble noe bremsset opp, og da det lave skydekke og tåken samtidig letnet, kunne det overlegne all. flyvåpen omsider utvikle full slagkraft. De all. motaksjoner kom først til full utfoilelse og bragte først resultater på den tyske sørflanke, på frontavsnittet fra Trier-området, over Echternach-Wiltz-Bastogne. Den 28. des. ble det meldt at Echternach ved Luxemburgs grense var gjenerobret av amerikanerne, og samtidig lyktes det Patton å drive en kile nordover til Bastogne og unnsatte den omringede amerikanske garnison der. Det betegnet vendepunktet. Dagen etter ble det meldt at en stor tysk panserstyrke var omringet og tilintetgjort i Rochefort-området (på sentralavsnittet i vest), mens det allierte press på de tyske flanker stadig tiltok i styrke. 30. des. kunne de allierte melde at tyskerne var presset 17 km tilbake fra kilens vestligste framspring i Rochefort-området; nyttårsdag var både Rochefort og Libramont igjen på allierte hender, og tyskerne ble drevet tilbake mot St. Hubert, som ligger mellom de to andre byene. Tyskerne angrep med 6 divisjoner den am. kile opp til Bastogne og det kom til voldsomme kamper, men amerikanerne holdt sin korridor til den utsatte by, og kunne endog utvide den i bredden og føre den fram til noen km nord for byen. I nord er fronten mer stasjonær sannsynligvis fordi tyskeres trykk i denne retning har vært kraftigere.

Overtil er altså tyskerne nå i Ardennene stanset eller drevet tilbake, et resultat som ikke minst det all. flyvåpen har åren for. Det har både ved sin taktiske understøttelse av markstyrkene og ganske særlig ved sine lam- mende slag mot den tyske etappe hamret offensiv-kraften ut av støtkillen; opplysningen den 3. jan om at all. fly de siste 11 dager har kastet 50 000 bomber gir et bilde av den innsats de har gjort under mer enn 30 000 utfall under slaget.

Det er fremdeles ikke helt klart hvilke mål tyskerne har sett seg med sin overraskende og meget dristige offensiv. Det operative resultat de har oppnådd, er at de midlertidig har lettet trykket på Aachen- og Saar-avsnittet, forstyrrer den allierte oppmarsj og vunnet tid - i en viss utstrekning. Man må likevel spørre seg om dette er ofrene og risikoen verdt. Det terreng de har vunnet, innbefatter i seg selv ingen objekter av operativ betydning, hverken i form av faste støttepunkter, forsyningsentra eller

sambandslinjer. Og prisen er tross alt høy. Tyskerne har forbrukt en rekke av sine beste divisjoner og meget av sitt knapt tilmalte førsteklases materiell. Men først og fremst har de bragt styrker - som andrer til minst 20 divisjoner (hvorav 8 panser) i en meget utsatt stilling. Angrepskilen har en meget smal basis i forhold til sin dybde, og flanketruslen fra de meget sterke og slagkraftige amerikanske arméer (1. og 9. ved Aachen, 3. i Luxemburg) er høyst alvorlig; amerikanerne meldte den 2. jan. at bare 19 km skilte mellom de stålkjever de to styrker driver inn i frontfremspringet, som meget lett kan forvandles til en sekk. Eisenhower har jo for langst sett det som sin hovedoppgave å tilintetgjøre den tyske vestarmé på vestsiden av Rhinen, en oppgave som i det lange løp må lettes når tyskerne forlater sin befestede linjer og tar opp et feltslag av denne art. Riktignok kan den tyske motoffensiv utsette Düren, Kölns og Saarbrückens fall, men den kan like godt komme til å påskynde krigens avgjørelse like meget.

Men må derfor spørre seg selv om operasjonenes forløp hittil gir det rette bilde av tyskernes hensikter. Har aksjonen bare vært diktret av rent militære hensyn, eller har politiske og moralske momenter spilt inn på avgjørende måte? Har offensivens mål vært langt årgjerrigere enn det som ble oppnådd og er noe gått galt? Eller er Ardennen-offensiven bare innledningsfasen i en langt større offensiv, som den har skullet legge til rette det operative grunnlag for. Disse siste to spørsmål krever en nærmere drøftelse. - Det er meget mulig at offensiven i Ardennene, tross de uomtvistelige resultater i første omgang har vært en skuffelse for tyskerne. Bl.a. var det tydelig at snøslaps og oppbløtt terreng i uken før jul nedsatte de tyske forbands tempo atskillig i en fase da nettop overraskelsesmomentet og tidsfaktoren spilte en avgjørende rolle. Meget synes også å tale for at tyskernes forhåpninger om å skaffe seg forsyninger, ikke minst av olje, ved erobringen av amerikanske fremskutte depoter, for en stor del slo feil. Det er også mulig at det gode flyvær er kommet som en noe ubehagelig overraskelse, og at de alliertes motoriserte transport har muliggjort raskere omgrupperinger av hovedstyrkene enn man hadde regnet med. Disse faktorer er meget interessante sammenholdt med mer eller mindre bekræftede oplysninger fra fanger og rykter i tyske kretser om at offensivens hovedmål lå i nordlig retning, i en forsøring av Maas-linjen og et støt over Liege-Louvain mot Antwerpen. Her ligger objekter av virkelig strategisk betydning. Liege og det nærliggende Maastricht er overordentlig viktige sentra for den all. forsyningstjeneste til de 3 arméer i Aachen-avsnittet, og en erobring eller ødeleggelse av deres viktigste havn Antwerpen, kunne ha ført til en katastrofe, samtidig som et flankestøt mot de mer eller mindre avskårne arméer kunne ha revet dem overende og kastet dem mot Maas. Det er mulig at det ganske betydelige press som tyskerne like til det siste har øvet mot nordflanken er et rudiment av en slik strategisk tanke. I tilfelle har den vært storslagen nok i sin dristighet, men er så preget av va banque-mentaliteten at den forteller om en prekær situasjon for tyskerne på de tidligere hovedfronter.

En annen mulighet er at det i og for seg lite betydningsfulle frontfremspring i Ardennene bare har skullet tjene som utgangspunkt for en ny offensiv, et forsøk på opprulling av de alliertes flanke i nord eller sør i Liege-Aachen-avsnittet eller ved Saar. En slik operasjon kan muligens ennå bli forsøkt, men styrkeforholdet på vestfronten er ytterst ugunstige for den fra tysk synspunkt, og alt tyder på at det psykologiske øyeblikk - da overraskelsesmomentet kunne utnyttes fullt ut - alt er gått forbi. Det er mulig at den offensive tyske virksomhet som i de siste dager er satt inn mot Pfalz-grensen, mellom Sarreguamines og Rhinen, er en alternativ operasjon av en slik art. Den har i første omgang ført til en viss framgang, men det later ikke til at den føres med så store styrker at den kan gi betydeligere resultater, og de allierte har så store styrker i vest at den omgruppering de har måttet foreta for å møte den tyske trussel i Ardennene neppe på avgjørende måte har blottet andre viktige frontavsnitt. Og til tross for at den tyske offensiv på midtavsnittet i og for seg er en overraskelse, skal man heller ikke overvurdere de tyske resurser.

På østfronten har det vært en del ganske kraftige russiske angrep mot de tynsluttede tyske styrker i Kurland, men hovdbegivenhetene er utspilt i

Ungarn. Det russiske kommuniste 1. juledag kunne melde at Szekesfehervar mellom Balaton-sjøen og Donau var erobret og at Budapest var omringet, idet dens siste forbindelseslinjer vestover var avskåret. To dager senere gikk Malinovskis styrker over Donau fra øst til vestbredden 10 km n. for hovedstaden, og et voldsomt angrep mot den satte inn, særlig fra vest. Det har siden pågått forbitrede gatekamper i byen, som russerne nå holder over 3/4 av, og dens endelige fall er sikkert nær forestående. Fra Szekesfehervar-avsnittet har russerne dessuten støtt videre fram mot n.v., og under opprensningen i Donaukneet n. for Budapest har tyskerne hatt store tap både i fanger og falne, henholdsvis 12900 og 7600 mann. Russerne har bl.a. tatt Gran og Esztergon, og rykker videre fram mot Győr, som bare ligger 50 km fra den østerrikske grense. Feltoget i Ungarn går tydeligvis mot sin slutt, idet tyskerne nå bare holder den nordvestlige del av landet, mellom Bakony-åsene, Donau og den østerrikske grense. Også lengre n.ø. i Slovakia har russerne hatt god framgang.

Det fjerne Østen. Kampene på Leyte i Filippinene, som lenge ble sinket av et usedvanlig tropisk regn, er nå avsluttet og øya er i amerikanske hender. Japanernes tap er 119 000 mann, amerikanernes vel 11 000, et talende vitnesbyrd om materiell overlegenhet. Siden invasjonen er dessuten 2748 jap. fly 41 transportskip og 27 krigsskip satt ut av spillet. På øyene mellom Leyte og Mindoro er det kommet til reisninger mot japanerne, med det resultat at disse øyene nå for en stor del holdes av filippinske friskarere. Det har stor betydning for de amerikanske forbindelseslinjer til Mindoro, hvor framgangen er betydelig. Også fra Burma meldes om god framgang for de britiske og kinesiske styrker.

I Hellas har Churchills og Edens besøk ført til at erkebiskopen Domaskinos av kongen er utnevnt til regent. Papandreou er gått av og en ny liberal regjering med general Plastiros som sjef er dannet. Kampene med ELAS-styrkene fortsetter ennå, men det er grunn til å tro at det som er skjedd vil danne grunnlaget for en ordning av det kompliserte problem.

Den polske nasjonalkomite i Lublin har proklamert seg som polsk regjering, London-regjeringen protesterer (se forøvrig nedenfor).

Krigen i luften. Da general von Rundstedt åpnet sin motoffensiv på vestfronten 16. des. var det dårlige flyvær utvilsomt en av de viktigste faktorer den tyske hærfører tok med i sine beregninger. De foregående dagers tåke, sludd og lave skydekke hadde vanskeliggjort de alliertes luftobservasjoner og von Rundstedt kunne regne med at det dårlige vær, som er fremherskende på denne årstid, også ville være ham til hjelp etterat hans motoffensiv var kommet igang. Været skulle utnyttes både til å skape overraskelsesmomentet og til å eliminere de overlagne all. flystyrkers innsats. Von Rundstedt lyktes med overraskelsen og den første ukes hurtige framrykning skjedde også under lav himmel, i et vær som bare tillot minimal innsats av det sterke all. taktiske fly. Men 23. des. kom omslaget i været og dermed satte den all. lavine fra luften inn mot de tyske tropper og transportkolonner, som nå stod i åpent terreng. 24. des. gjorde det allierte flyvåpen 7000 utflyvninger. Krigens største dagangrep ble utført av 2000 am. flygende festninger og liberatormaskiner ledsaget av 900 jagere denne dagen. I løpet av ett døgn kastet de all. flystyrker 11 000 tonn bomber over tyskerne, bl.a. brukte amerikanerne sine nye 112 kg. splintbomber mot tyske troppekonsentrasjoner. 23. des. ble det gjort 4000 utflyvninger, og hver dag siden har RAF og AAF vært på vingene med store styrker. Det all. taktiske fly har dog p.g.a. skodde delvis måttet holde seg på bakken. Betydningen av dette flyvåpens innsats og dets sammenheng med markoperasjonenes utvikling har så og si kunnet følges i de alliertes krigsberetninger fra dag til dag: marktroppene synes å ha hatt framgang på dager med klart og godt vær, mens operasjonene har gått langsommere når flyværet har vært dårlig. - Siden den tyske motoffensiv begynte har de all. flystyrker ødelagt hundrevis av fiendtlige tanks, store mengder av lokomotiver og jernbanevogner og tusener av motorkjøretøyer. Det beregnes at Luftwaffe har tapt 1/3 av sine jagere i Ardennen-området. Luftwaffes innsats, som i begynnelsen var den største siden landgangen i Normandie, er tilsynelatende dabbet av og siste uke hadde de allierte 28 000 utflyvninger mot Luftwaffes 4000. I tidsrommet des. 16 - 31. 1944 er 900 tyske fly skutt ned, de all. har mistet 300 maskiner. Myttårsdag gjorde die Luft-

affe en kraftanstrengelse for å lamme den all. flyvirksomhet. 900 tyske fly gikk til angrep på all. flyplasser i Antwerpen-Brissel-området. Store styrker all. jagere gikk opp og det kom til livlige kamper. Luftwaffe led et knusende nederlag idet 364 tyske fly ble skutt ned, mens de all. mistet 4. Heller ikke klarte tyskerne å avbryte anglo-amerikanernes luftaktivitet. De hadde samme dag 4000 utflyvninger, dagen etter 1000 utflyvninger av de taktiske styrker. - De all. strategiske flystyrkers hovedoppgave har nå vært å lamme tilførselene til de tyske offensivstyrker i vest. De største og de fleste angrep har derfor vært rettet mot tyske kommunikasjonssentra i Vest-Tyskland. I byer som Hamm, Münster, Osnabrück, Koblenz og Rheidt er skiftetomtene ødelagt og stasjonene står næsten tomme. Oljeoffensiven er samtidig opprettholdt, både mot Vest- og Nord-Tyskland og mot de syntetiske anlegg i Tsjekkoslovakia, Polen og Østerrike.

I de første 11 måneder av 1944 ble 8000 mennesker drept og 21 000 sår- et i England som følge av fly- og V-bombe angrep. Det er det største antall ofre siden 1941. Tyskerne har vedlikeholdt sine angrep med V-våpnene mot England og angrepene er i den senere tid også utvidet til Midt-England. Også mot de befrieede områder i vest merkes en øket innsats av V-1 og V-2. Som et kuriosum kan nevnes at tyskerne nå sender brev fra de britiske krigsfanger i Tyskland med V-bomber til England, i det forføngelige håp at engelskmennene dermed skal røpe bombenes nedslagsted.

Siste ukas flyangrep mot tyske interesser i Norge: Des. 28. Br. fly angrip er tysk skipsfart i Oslofjorden, 4 skip sannsynligvis senket; deriblandt et amunisjonsskip ved Moss. Mosquitoes senker tysk skip ved Skudenesheavn. Des. 29. Br. fly legger miner i Oslofjorden. Des. 31. Mosquitoes retter mislykket angrep mot Gestapos hovedkvarter i Oslo. Br. fly setter ibrann 2 tyske skip utenfor Norges kyst og et skip i Skagerak. Om natten br. angrep på skipsfart i Oslofjorden og minelegging. Jan. 1. Br. fly angriper skip og legger miner i Oslofjorden.

Siste dagers viktigste flyangrep: Jan. 2. Eskorterte tunge br. b. nettangrep mot Fowinkel i Ruhr og oljefelt i V.Tyskl. 1000 tunge am. b. + 650 j. angriper kommunikasjonsnett bak Ardennen-fronten og tyske tankkonsentrasjoner. Jan. 3. 1000 tunge RAF bombere angriper om natten industrielt i Nürnberg og i G.Farbenindustriens anlegg i Ludwigshafen.

- 0 -

NORSKE radioforstyrrelser. 22. des. ved 13-tiden fikk Elektrisk Bureaus radi o-verksted i Middelhøns gate besøk av 4 "kontrollører fra elektrisitets-verket". De deres skilt fra "verket" ikke var tilstrekkelig legitimasjon, ble de nødt til å trekke blankere våpen. Det skaffet arbeidsro til å plase re sprengladninger under 23 tyske militære radiosendere. Ordren på disse var plasert i 1941, og det verdifulle utstyr var nå praktisk talt ferdig for forsendelse til D. 3 sendere skulle hentes av tyskerne samme dag, en time senere! Etter at alt var lagt til rette, ble verkstedets arbeidere an modet om å følge med bort til hjørnet av Kirkeveien. Ved 13.30 tiden ble de 23 sendere sendt i luften med to kraftige smell.

Block-Burstere. Ved 15.30-tiden 26. des. ble Norsk Calefax A/S, sveise- og mek. verksted, Ekerbergvn.3 sprengt i luften. Skaden var total. Norsk Calefax var spesialister i sveising av motor-blokker og hadde meget arbeid for D. av hvem de vil bli sterkt savnet.

Flemmende protest mot borgervakt. 26. des. ved 17-tiden oppstod en eksplosjon i Høllorgt. 14 hvor Borgervaktkontoret holder til. En påfølgende kraftig brann totalskadet bygningen. La dette være en påminnelse om at INGEN, absolutt ingen, møter til borgervakt. Statspolitiet tok hevn samme kveld ved å forta masslør på en del kinoer som fremviste svenske filmer. Her ble alle mannfolk mellom 18 og 65 år dratt ut i trikker og kjørt til Nr.19 for å gå borgervakt.

Mindre Diesel-reparasjoner for fienden. 27. des. anbragte sabotører sprengladninger i Olav Jahres bilverksted i Hedemarksgaten 23 på Valerenga. Store skader oppstod, ingen mennesker kom til skade. Jahres automobilverksted var et av de største i Oslo. Firmaet var spesialister i reparasjon av dieselmotorer og hadde meget arbeid for D.

De fleste allierte konvoier når nå fram uten tap. De alliertes tonnasjetap var i 1940: 650 000 tonn i de 3 følgende år: 600 000, 1100 000 og 400 000

Moskva, Lublin og London.

At den polske nasjonalkomite i Lublin har proklamert seg som regjering betyr en ytterligere komplikasjon av det allerede på forhånd innfiltrerte polsk-russiske problem. Lublin-komiteen er opprettet i forståelse med russerne (eller kanskje retttere etter russisk oppfordring) og står for administrasjonen av de frigjorte polske områder. Den er enig med russerne i ordningen av grensespørsmålet i øst, mens den polske Londonregjering bestemt nekter å godta Curzon-linjen. Hvis nå Moskva anerkjenner Lublinkomiteen som polsk regjering (mens kanskje USA holder på Londonregjeringen), vil konflikten være låst fast på en meget ubehagelig måte. Etter den kjente svenske kronikør Bolander skal vi i det følgende redogjøre for noen springende punkter i konflikten.

Grensene. Russerne krever Curzon-linjen anerkjent som grense mellom Russland og Polen. Curzon-linjen, som går omtrent nord-sør over Brest-Litovsk, ble trukket opp i 1919 av de alliertes øverste råd som en demarkasjonslinje, en provisorisk grense mellom Polen og Sovjet, og er oppkalt etter den engelske (konservative) statsmann lord Curzon. Den er ifølge eksporters utsagn den nasjonalt mest korrekte skillelinje men kan trekke opp i disse strøk mellom polakker og russere (hviderussere, ukrainere); vest for den er det stort sett polsk flertall, øst for den russisk. Under det borgerkrigsherjede Russlands svakhetstilstand skjøv imidlertid Polen med Frankrikes støtte i 1921 sin østgrense fram slik at den kom til å omfatte omkr. 5 millioner ikke-polakker. Dette mener russerne er en urett som nå skal gjøres god igjen, og det er neppe tvilsomt at Curzon-linjen faller langt bedre sammen med språkgrensen enn den gamle grense.

Polsk-russiske motsotninger. Den polske regjering i London har nektet å godkjenne Curzon-linjen, men det er også mange andre omstendigheter som bidrar til å skape et dårlig forhold mellom polakker og russere, bl.a. tradisjonene fra den tid da en større del av Polen var underlagt Russland. Mange ledende polakker er også sterkt anti-bolsjevikisk innstilt og har til dels intrigert mot Moskva; det gjelder ikke minst officerskorpset. Katyn-affæren bidro også sterkt til å skjerpe forholdet. Den polske Londonregjering gikk på denne tyske provokasjon for så vidt som den foreslo en Røde Kors-undersøkelse av massegravene, og dette førte til at Moskva brøt den diplomatiske forbindelse med London-polakkene.

De alliertes stilling. Amerikanerne har hittil ikke villlet ta noe klart standpunkt til konflikten, men Churchill som sammen med Edon Lunge har forsøkt å møgla, uttalte i sin siste tale om saken som sin oppfatning at polakkene fikk akseptere det russiske krav. Under hans siste Moskva-besøk hadde daværende polsk statsminister Mikolajczyk og Stalin funnet fram til et forslag på basis av Curzon-linjen; hvis det var blitt godta i London-polakkene, sa Churchill, ville Mikolajczyk nå sittet som polsk statsminister på polsk territorium, anerkjent av og i samarbeid med russerne. Han ble imidlertid desavouert av sine landsmenn og gikk av. Som kompensasjon for østområdene var det meningen at Polen skulle få tysk land, Østpreussen v. for Königsberg, Danzig, Pommern og en del av Schlesiens, med en 300 km lang kystlinje til Østersjøen; på denne måten ville også det kinkige problem med Korridoråen være ute av verden.

Poliske kriser. Mikolajczyks etterfølger ble sosialisten Arciszewski, og den nye regjering har ingen representant for L's parti, bondpartiet. Regjeringen fikk en meget dårlig mottagelse både i Moskva og London. Man mener der at polakkene må bøye seg for Russlands kategoriske krav, at det er selvmorderisk politikk å fortsette motstanden og både irkosløst og farlig å håpe på en splittelse mellom Russland og vestmaktene; England og USA vil aldri med makt støtte Polen i grensekonflikten med Sovjet - et brudd mellom de 3 stormakter ville være en verdenskatastrofe. Polakkene holder imidlertid på sitt, inns i at Østpolen er langt mindre verdifullt land enn kompensasjonsområdene i vest; grunnen er dels historiske tradisjoner og stormakts drømmer, dels anti-russiske stemninger, dels frykt for hvordan forholdet til Tyskland senere skal utvikle seg hvis Polen legger under seg områder som Østpreussen og Pommern. Og den står, men altså idag. Man kan vente at russerne nå vil sette London-polakken stolen for døren ved å anerkjenne Lublin-komiteen som polsk regjering (eller true med det).

Vår kamp.

Vi har mottatt følgende artikkel:

"Tiden er ennå ikke inne til å skrive historien om den tyske okkupasjon av Norge. Men idag, ved årsskiftet 1944/45, hvor vi står på terskelen til full seir etter 4 1/2 års uavbrutt kamp, kan vi ved å ta et tilbakeblikk tydelig skjelve de store linjer i vår kamp.

Siden juni 1940, da felttoget i Norge var slutt, har vårt land ligget i periferien av krigsoperasjonene og vi har i mindre grad enn de fleste andre okkuperte land hatt direkte føling med storkrigen. Det som har stått i forgrunnen for oss har vært vår egen kamp, først og fremst den aktive og passive kamp mot nazifiseringen.

Om man sier om Danmark at det var Hitlers kanarifugl, så kan man si om Norge at vi var Hitlers forsøkskanin. Norge var det land som ble utvalgt til prøveobjekt for nazifiseringen. En av grunnene til at vi fikk denne høyst tvilsomme ære var formodentlig rett og slott at vi ble betraktet som høyverdige "germanere". Hitlers plan med Norge er ganske tydelig og like tydelig er det at det ikke på noe punkt lyktes å gjennomføre den. Den står fremdeles der hvor den sto i 1940: på papiret. Dette skyldes utelukkende den samlede, organiserte motstand som hele folket møtte nazifiseringsplanene med. Hele vår okkupasjonshistorie er i virkeligheten et bevis på rikstigheten av vårt slagord: at det nytter!

Hitlers storslagne plan gikk ut på intet mindre enn først å innføre en nazistisk samfunnsordning i landet, for at vi dereetter skulle slutte fred med Tyskland og slutte opp på vår germanske storebrors side i krigen. Det gjaldt altså først å slå i stykker de grunnleggende demokratiske institusjonene: Stortinget, kongemakten, rettsvesenet, de politiske partiene, det kommunale selvstyre, de frie organisasjoner, samt å mørklegge presse og kringkasting og forby enhver fri meningsytring. Dereetter skulle samfunnslivet nazifiseres. Det var meningen å danne en slags korporativ stat etter førerprinsippet med et riksting og Quisling som det norske folks utvalgte fører. Den frist som var satt for gjennomføringen var opprinnelig 1. februar 1942. Da var det meningen å holde en høytidelig statsakt, hvor Quisling på Norges vegne sluttet fred med Tyskland og dermed skapte det formelle grunnlag for mobilisering av nordmenn til krigstjeneste på tysk side.

Det var i sannhet en storslagne plan, verdig det nazistiske rikets store og geniale fører. Vi vet hvordan det gikk med den. Våre demokratiske institusjoner har ikke kunnet fungere under okkupasjonen. Men statsakten den 1. feb. 1942 ble tom og innholdsløs, selv tyskerne måtte innrømme at planen om nazifisering av Norge ikke hadde kunnet gjennomføres. Quisling fikk tittelen ministerpresident og dannet en "nasjonal regjering", men både han og hans "regjering" ble stående som okkupasjonsmaktens kommisærer, ikke bare reelt, men også formelt.

Vi husker Quislings klassiske replikk under et raserianfall på Stabekk skole våren 1942 til en samling lærere: "Det er dere som har ødelagt alt for meg!" Quisling hadde ganske rett, for en gangs skyld. Det var folket selv, som hadde veltet hans planer. - Det norske folk reiste seg til kamp mot Tyskland og mot nazismen fra første stund, først med våpen i hånd og senere med alle de midler som sto til rådighet. Vår tro på friheten, sannheten og rettferdigheten gav oss styrken til kamp, vår enighet og vårt samhold var vårt sterkeste våpen.

Den 23. sept. 1940, forredomes store minnedag, er også den dag da kampen mot nazifiseringen for alvor begynte, da det gikk opp for oss at okkupasjonsmakten ikke akter å ta noen hensyn til folkeretten og hadde til hensikt å "nyordne" vårt land etter nazistiske metoder. Vi tok opp kampen og det dannet seg en organisert hjemmefront som gradvis tok fastere og fastere former. Kampen mot fienden har ikke bestått i tilfeldig og sporedisk motstand. Hver eneste aksjon har vært nøyaktig planlagt og takket være vårt folks enestående styrke og samhold har hjemmefrontens aksjoner kunnet gjennomføres med næstan like stor praxisjon som de militære operasjoner på slagmarkene. Idag har vi en fast generalstab, en enhetskommando: Hjemmefrontens Ledelse, som er anerkjent av hele det norske folk og den norske regjering. - Men det tok tid før hjemmefronten nådde den styrke den har idag. Utviklingen har foregått trinnsvis, etterhvert som behovene meldte seg

dannet man de nødvendige organisasjoner som så tilslutt ble knyttet sammen til et samlet hele. Det har vært en kamp på liv og død og vi har måttet ta mange hårde slag. Det er slått sprekker i fronten, som vi har måttet lukke igjen, men det har aldri lyktes tyskerne å bryte vår front.

Til å begynne med ble kampen ført åpent, gjennom de institusjoner og organisasjoner vi hadde. Høyesterett gikk av i åpen protest, våren 1941 protesterte 42 organisasjoner overfor Terboven mot okkupasjonsmaktens overgrep og kirken sendte ut hyrdebrev med anklagelser mot tyskerne og bazistene. Etter undtakstilstanden i 1941, da tyskerne med ett slag feiet vekk de frie organisasjonene og først og fremst den største og sterkeste blant dem, fagbevegelsen, ble kampen tvunget under jorden og et omfattende illegalt apparat måtte bygges opp. Men kampen fortsatte allikevel i form av åpne protester. De organisasjonene var borte, trådte hver enkelt nordmann frem i frontlinjen med sin personlige protest, egenhändig underskrevet og adressert til okkupasjonsmyndighetene. Denne kampform, folkets egne, åpne protest og den veldige folkereisning mot okkupasjonsmakten som dette innebærer, har ikke noe sidestykke i de andre okkuperte land, og det norske folks kamp vakte hele den siviliserte verdens begetstring. Den dag i dag kommer det resolusjoner fra foreninger i fjern verdensdel som hylder den norske lærerstand for dens kompromissløse holdning.

Det var da Quisling etter den mislykte statsakten i feb. 1942 besluttet å innrulle det norske folk i yrkessamband for dermed å skape grunnlaget for et riksting, at denne kampformen ble brukt med så enestående resultat av hjemmefronten.

Quisling visste at den beste garanti for hans styre ville være å vinne ungdommen og barna for sin sak. Han mente også at dette var et svakt punkt tidligere hadde jo N.S. et sterkt ungdommelig preg. Men her rammet nazistenes livsnerven i folket og det ble skjebnesvangert for dem. Lærernes, kirkens og foreldrenes holdning ble av avgjørende betydning for den videre kamp. Og da Quisling forsøkte seg på de andre yrker måtte han like kompent motstand. Først hadde han håpet å få rikstinget i stand til 1. mai, så utsatte han det til den 25. sept. - 2-årsdagen for den "nasjonale revolusjon". I begynnelsen av sept. gjorde han så et siste forsøk på å bringe rikstinget i havn. Om han bare fikk dannet et arbeidsamband, så ville det ikke spille noen nevneverdig rolle om de øvrige sambandene bare eksisterte på papiret. Han tenkte vel at arbeiderne, berøvet sine organisasjoner og svekket av dårlig kost og tungt arbeid, skulle yte mindre motstand enn de øvrige mindre tallrike grupper. Og han trodde at arbeidsgiverne ville være redde for å sette sine økonomiske verdier på spill. Han tok grundig feil og arbeidernes og arbeidsgivernes faste holdning gav rikstingsplanen det endelige grunnskudd.

Tyskerne og nazistene oppgav imidlertid ikke sine planer, selv om de ikke kunne gjennomføres som opprinnelig tenkt. Tyskland trengte arbeidskraft og Tyskland trengte soldater. Krigslykken hadde i løpet av vinteren 42/43 definitivt vendt seg i de alliertes favør, milepolene El Alamein og Stalingrad var passert. I feb. 1943 proklamerte Goebbels den totale krig og kort etter ble "loven om nasjonale arbeidsinnsats" kunnngjort i Norge med store taler av Terboven og Quisling. Dette var det hittil alvorligste angrep på vår front: alle menn og kvinner mellom 18 og 55 år skulle kunne utskrives til "arbeidsinnsats" for tyskernø. Offisielt het det at de skulle arbeide i jordbruket, men det viste seg snart at det gjaldt arbeid på tyske befestninger, og at de utskrevne skulle innrulleres i Organisation Todt, en ren militærorganisasjon. Og det er klart at hadde tyskerne først fått kontroll over størstedelen av den mannlige befolkning i Norge, da hadde veien ikke vært lang til aktiv krigsinnsats på tysk side.

Registreringen ble sabotert og forsinket, men utskrivningen kom i gang utover våren. Bare i Oslo var det ca. 90 000 registreringspliktige, derav ble ca. 30 000 utskrevet. Nazistene satte alle kluter til, nå gjaldt det å vise tyskerne resultatet for en gangs skyld. Folk fikk innkallelser først pr. brev, så pr. telefon og pr. iltelogram, men bare en ganske liten prosent møtte opp. Man gikk til mer drastiske forholdsregler og mobiliserte politiet til å hente de utskrevne med makt. Også dette mislyktes, folk lot seg ikke skremme og det var ikke mulig å hente hver enkelt i Svartemarja. Bare

noen få hundre mann ble innfanget på denne måten. En kan regne at tyskerne i Oslo fikk falt ca. 3000 menn i løpet av våren og sommeren 1943, men de måtte slåss for hver enkelt av dem. Bare en brøkdel av denne arbeidskraften ble effektivt utnyttet av tyskerne p.g.a. det rot og kaos som behersket hele arbeidsinnsatsapparatet. Opprinnelig var det nok tyskernes mening å føre arbeidskraften til Tyskland, men dette vakte slikt opprør i befolkningen at de ikke våget å sette denne tanken ut i livet.

Fremstøtet i 1943 ble en fiasko. Mens de samlet seg til nytt fremstøt, gikk tyskerne til angrep på den siste av det demokratiske Norges bastioner vårt universitet. Opptagelsesbestemmelsene ble krevet endret slik at nazister skulle ha fortrinnsrett. Hovud 3000 studenter protesterte i åpent brev mot dette overgrep og den 30. nov. ifjor besatte tyskerne med våpnmakt vårt universitet og arresterte samtlige studenter de kunne få tak i, falt godt og vel tusen unge menn; over 1/2 av disse ble sendt til Tyskland mens de øvrige ble sluppet fri igjen.

Hjemmefronten var imidlertid på det rene med at kampen om arbeidskraften ennå ikke var avsluttet og den forberedte seg på å møte neste angrep. I januar ble det oppsnappet et memorandum fra Riisnes til en SS-general hvor Riisnes la fram forslag til mobilisering av 5 årsklasser nordmenn, som bokreftet at mobiliseringsplanene slett ikke var langt borte. - Vår linje var gitt. Vi hadde lært av erfaringene fra 1943 og dessuten var det klart at det denne gang først og fremst gjaldt den vernepliktige ungdom. Hjemmefronten tok derfor selv offensiven og proklamerte alt i mars boykott av den organisasjonen som kunne tjene som springbrett for en eventuell mobilisering: Arbeidstjenesten. Dette var et dristig skritt å ta, men hvor kløkt og riktig det var viste den senere tids utvikling til fulle. Kort etter kom nemlig påbudet om registrering av 3 årsklasser norsk ungdom, 1921-22-23, som med ett slag avslørte tyskernes virkelige planer. Parolen var klar: Nekt registreringen! Og ungdommen nøkket! Titusner av unge gutter pakket ryggsekken og dro hjemmefra. Arbeidskontorer og registreringskontorer, arkiver og kartotek ble brent og ødelagt over hele landet samtidig. Alt i juni var det klart av hjemmefronten hadde vunnet sin største seier under okkupasjonen: Vi hadde vunnet kampen om arbeidskraften, vi hadde torpedert mobiliseringsplanene. Den "hasjonale arbeidsinnsats" var sprengt i småbiter og ville aldri mer komme til liv igjen. Det vil nok komme nye angrep mot enkelte deler av fronten, men noen ny storoffensiv er det ikke sannsynlig tyskerne vil forsøke seg på lengre.

I siste halvår har vår kamp fått et stadig mer militært preg. Den allierte overkommando har inntil i år ikke ønsket at vi skulle gå til direkte angrep på tyske militære mål. Våre hjemmestyrker skulle spares til slutt-kampen og parolen fra Forsvarets overkommando er for den største del av hjemmestyrkene fremdeles: Bevar organisasjonene til signalet blir gitt. Men på enkelte punkter er signalet til aksjon alt gitt og vi må forberede oss på å ta mer og mer aktiv del i sluttoffensiven mot Tyskland. Tyskerne har nå meget begrensede resurser til disposisjon, så enhver reduksjon av deres tilganger er en faktisk reduksjon. De har ikke lengre hverken tid eller en ledning til å erstatte eller bygge opp igjen det som er ødelagt. Derfor har de norske hjemmestyrker fått ordre om å gå til aksjon etter en plan som er trukket opp av den all. overkommando. Ethvert slag utenfor planen er et slag i løse luften, mens enhver aksjon som utføres etter ordre er et ledd i krigføringen. I sommer og i høst har våre hjemmestyrker ført den neste bljeoffensiv mot tyskerne og det ser ellers ut til at det er transportmidlene - men ikke kommunikasjonene - som skal rammes. Det er klart at vi har muligheter for å tilføye fienden ennå større skade, og den dag kommer nok da tiden er inne for større aksjoner.

Vi er i den senere tid blitt trukket nærmere inn i krigssonen enn noen gang siden 1940. Siden okt. står norske og all. tropper på norsk jord. Deler av vårt land er igjen blitt operasjonsområde. Tragedien i Nord-Norge har vist at der hvor tyskerne trekker seg tilbake skal alt legges øde. Den brente jords taktikk betyr at fienden vil ta fra oss mulighetene for å leve her i landet. Det vil bety en nasjonal katastrofe for vårt land om tyskerne uhindret skal kunne fortsette denne politikk ettersom de trekker seg tilbake. For å hindre at dette skjer er ikke noe offer for stort. Allt ann-

et er bedre. Dette syn må bestemme vår holdning i den prøvelsens tid som ennå står igjen før seieren er vunnet. Det kan bli krevet alt av oss. Derfor må vi mobilisere alle våre krefter slik at vi kan klare også denne siste avgjørende kampen. Det må bli en hele folkets kamp som aldri før.

- 0 -

Flåtestyrkene ved årsskiftet.

Den nye svenske marinekalender gir en interessant oversikt over stormaktenes flåtestyrker ved årsskiftet.

U.S.A. har 29 slagskip, 20 tunge og 50 lette kryssere, 32 større hangarskip, 100 eskorte-hangarskip og 70 hjelpehangarskip, 500 større jagere (destroyere), 66 mindre jagere, 400 motortorpedobåter, 300 ubåter, 800 eskortejagere, fregatter m.v., 50 korvetter, 50 kanonbåter, 1000 ubåtjagere foruten en rekke andre mindre fartøyer, transportfartøyer, minefætere osv.

England har 17 slagskip, 13 tunge og 50 lettere kryssere, 8 større hangarskip, 50 eskorte-hangarskip, 200 større og 90 mindre jagere, 100 ubåter, 100 eskortejagere, 300 fregatter, 300 korvetter, 50 kanonbåter, 4 monitører, 400 minefætere + en rekke andre mindre fartøyer, transportskip m.v.

Frankrike har 4 slagskip, 9 kryssere, 1 hangarskip, 10 torpedokryssere, 25 jagere og torpedobåter, 25 ubåter, 50 eskorte-fartøyer m.v.

Den italienske flåte som nå står under de alliertes kontroll, teller 5 slagskip, 6 kryssere, 40 torpedofartøyer, 25 ubåter m.v.

Til dette kommer på alliert side ikke små styrker, vesentlig av mindre fartøyer, tilhørende de mindre nasjoner; de viktigste er her Norge (med ca. 70 fartøyer) og Nederland.

Fiendens styrker er:

Japan: 10 slagskip (en del av dem er neppe i kampdyktig stand etter sjöslaget ved Filippinene), 4 panserskip, 30 kryssere, 10 hangarskip, 25 eskorte hangarskip, 150 jagere, 125 ubåter samt endel mindre fartøyer, f.eks. minefætere.

Tyskland: 1 slagskip (som i kalenderen er oppført med (?), da dets kmap-verdi i øyeblikket er meget tvilsom), 2 panserskip, 3 tunge og 4 lette kryssere, 1 hangarskip, 8 torpedokryssere, 90 jagere og torpedobåter, 400 ubåter. (under krigen er 325 tyske ubåter sikkert senket, og antagelig er ytterligere 150 gått tapt).

Som man ser er det en enorm overvekt i sjöstridskrefter på alliert side, i artilleriskip alene en 5-dobbel overmakt. Tysklands flåtestyrke er så redusert at noen større innsats av overflateskip ikke kan påregnes, mens den ennå har noen verdi når det gjelder eskorteformål og operasjoner i kystfarvannene. Ubåtene er ennå en viss faktor å regne med, men deres anvendelighet er sterkt redusert ettersom de allierte har tatt nye peileapparater i bruk, som gjør deres operasjoner selv i neddykket tilstand meget risikable; i en gitt situasjon, hvor de blir satt inn uten hensyn til tapene, kan de imidlertid ennå komme til å spille en viss rolle. En teknisk nyhet er det at de tyske ubåter f. t. forsynes med luftrør som kan stikkes opp til overflaten, slik at fartøyet ikke behøver å dukke helt opp når det skal fornye sin beholdning av frisk luft og lade opp sin akkumulatører ved gang på dieselmaskinene; opplykningene, som finner sted om natten, har nemlig medført store tap ettersom de allierte i kampen mot ubåtene tok i bruk fly med kraftige lyskastere som med de nåværende baser kan avpatruljere betydelige deler av Atlanterhavet hver natt. Et luftrør er naturligvis meget vanskeligere å obsorvere enn en hel ubåt i overflatestilling. - Styrkeforholdet i Europa når det gjelder artilleriskip har ført til at de allierte har kunnet konsentrere hovedparten av sine slagskip- og krysserstyrker i Stillehavet, hvor den japanske flåte tross store tap ennå er en faktor å regne med. Den all. overlegenhet til sjöss i det fjerne Østen er stadig voksende, ikke minst fordi deres nybyggningskapasitet er den japanske langt overlegen og fordi de har tilkjempet seg herredømmet i luften i disse farvann hvor overflateskipene i denne krig sjelden eller aldri kommer i direkte kontaktkontakt, men slagene utkjemper ved hjelp av hangarskip-baserte bombe- og torpedofly. En iøyne fallende faktor er også den store amerikanske ubåtstyrke, som representerer en alvorlig trussel mot Japans lange, overbelastede sjöverts forbindelseslinjer i Stillehavet.

- 0 -

Nyttårshilsen fra H.L.

I det år som er gått, har den norske hjemmefront tatt på seg større oppgaver og vunnet større seire enn noen gang tidligere, både i den civile og den militære kamp. Dette har bare vært mulig fordi det er blitt vist et samhold, en disiplin og en offervilje som aldri før under krigen. Hjemmefronten og folket er ett.

Hjemmefrontens ledelse retter en varm takk til alle kadrer for denne innsats. Den har kostet tunge ofre. Med smerte, men også i stolthet og dyp taknemlighet minnes vi dem som har gitt sitt liv i kampen. Vi sender samtidig vår hilsen og takk til dem som har ofret frihet og helse i kampen for den felles sak. Deres eksempel skal mane oss til å føre kampen videre i den samme ukuelige og tillitsfulle ånd. Hver mann skal vite at hans sidemann i rekken er uten svikt.

Ute som hjemme har 1944 brakt avgjørende seire. 1945 vil bringe avgjørelsen og seiren. Men det nye år vil også stille større krav til oss. Vi må slutte våre rekker. Hver kvinne og mann, våpenløse eller våpnet, må gjøre sin plikt fullt ut. Vi er forvisset om at det norske folk i enighet også vil bestå denne prøve, og at det vil bevare den samme demokratiske disiplin som har vært vår styrke i kampen, når vi legger våpnene ned og tar fatt på gjenreisningen av et herjet og utarmet, men fritt og folkestyrt land.

Utenriksminister Edon har gjennom Norsk Tidning (som utkommer i London) sendt det norske folket en hilsen, der det bl.a. heter: "Vi vil gjerne uttrykke vår sympati for det norske folket i den ildprøve det nå gjennomgår. Vi frykter for at Norges lidelser kanskje kommer til å bli ennå større enn før. Men vi er overbevist om at dette er Norges mørkeste time for dagen at ter gryr. - Jeg taler på alle mine landsmenns vegner når jeg ønsker at alle nordmenn utenfor Norges grenser snart skal få vende hjem til gjenoppbygning og fredlig utvikling på den konstitusjonelle frihetens trygge grunnvold i samarbeid med Storbritannia og de andre fredselskende nasjoner."

H.K.H. Kronprins Olav talte i kringkastingen nyttårsaften. Kronprinsen ytret bl.a.: "Landsmenn. Idag på nyårskvelden sender jeg til alle nordmenn verden over de beste ønsker for det nye år. På det i sannhet bli et godt år for seirens sak. Jeg vil takke hjemmefronten for dens gode ønsker og hjertelige hilsen. Kampen vi fører idag bærer bud om samhørighet hjemme og ute, og den har gitt vår stat styrke innad og utad. Denne samhørighet har vært lyspunktet i denne tid og har gitt oss tillit til at vi skal reise oss igjen når kampen er ført til seir. Det at vi viser en slik ubrytelig front innad og utad, har gitt oss vår gode stilling blandt våre allierte. La meg igjen vende meg til dere der hjemme. Deres mot og tro på fremtiden har vist at dere kan slå igjen når det kreves, og at dere kan gjøre en positiv innsats for tyskernes nederlag og for å påskynne frigjøringen."

Statsminister Nygårdsvold talte 2. juledag. Han sa bl.a.: "For dere hjemme er det en jul under vanskeligere forhold enn noensinne før. Men vi har en stor glede i denne tiden, og det er at det norske flagg atter vaier på norsk jord. Gleden er imidlertid blandet med sorg og smerte over den tragedie som er kommet folket i nord til del. Men tyskerne skal få betale dyrt for hva de gjør mot vårt land. Vi må alle være klar over at det er en oppgave for hele det norske folk at gjenoppbygningen skjer på et bredt grunnlag så vårt nordligste fylke virkelig kan gå en rik framtid i møte.

Mange har spurt hvorfor ikke angrepet fra vest kommer for å avskjære tyskerne og stanse ødeleggelsene. Men vi har ikke nok styrker til å gjøre det på egen hånd. Vi har imidlertid fremholdt for den allierte overkommando hvilken stor betydning vi mener det har at tyskerne blir avskåret i nord.

Statsministeren omtalte videre den aktive sabotasje som utføres av organiserte styrker og er et ledd i det planmessige angrep. Det mot og den dyktighet som disse grupper viser, fortjener den høyeste anerkjennelse og viser oss at når den dag kommer da det blir snakk om større oppgaver, så har vi folkene. La gjengjeldelsen komme der den rammer hardest. Vi må ik-

ke ridsle med våre krefter. Det vil bli bruk for hver eneste mann.

Jeg vil også understreke hva jeg tidligere har sagt at den nå sittende regjering vil innfri sin avskjedensbetning straks løyen og regjeringen er kommet til Oslo. Ved hjemkomsten vil det mandat regjeringen fikk på Elverum være fullført. Etter frigjøringen vil mange spørsmål melde seg. Det vil da være en fordel at folk som har vært hjemme under okkupasjonen straks tar fatt på løsningen.

Det er regjeringens bestemte forutsetning at Stortings- og kommunevalg må holdes så snart som det er teknisk mulig. Man må forhindre at unasjonale elementer får anledning til å stemme. - Holder vi ut og holder vi sammen, vil dagens og fremtidens oppgaver bli lettere å løse.

Fra Stste Nytt's julenummer henter vi følgende:

"Tiden går. Gjennom en malstrøm av begivenheter følger vi krigens gang fra dag til dag. Uker er blitt til måneder, måneder til år. Vi er blitt sløvet, men også herdet og stålsatt i den daglige kamp for tilværelsen. Begivenheter som for noen år tilbake rystet og forferdet oss til det innerste av vår sjel, gjør ikke lengre det samme inntrykk. Vi avstumpes. Evnen til normal, sund reaksjon settes daglig ned. Det er et slags sjølelig forsvar vi på denne måten ubevisst har bygd opp. Det er menneskesjælens front mot den følelse av håpløshet og selvpogivelse som av og til kan gripe oss når noe nytt og opprivende inntreffer.

Denne avstumpingsprosess er en psykologisk naturlov som unndrar seg vår vilje. Det skjer gradvis, nesten umerkelig, som vanddrypp gjennom år kan hule ut en stein. Ingen kan nekte at slik er det. Spør deg selv.

Overfor denne avstumpingsprosess må vi være på vakt. Den representerer en fare for vår aktive holdning i denne kampen for vårt land, vår egen og våre barns framtid. Den sløver viljen til aktiv innsats den dagen det blir krevet. Evnen til reaksjon er vår åndelige kraftkilde. Utan denne ingen energi, ingen vilje, ingen kampkraft, intet mål.

La oss huske dette: La tyskernes hærreisende brutalitet og umenneskelige raskhet mot våre landsmenn i nord være en appell til oss alle, til hver god nordmann om å gjøre sin innsats når dagen kommer. Våk opp hver den som måtte være sovnet inn i sløvt tungsinn i dagliglivets tredomme med bekymringer for sin forretning og det daglige brød. Kan du sluke denne krigsforbrytelse uten å reagere, da er din sjel død og du går som et levende lik i ditt eget fedreland. Vår på vakt.

Krigsforbryternes straff vil avhenge av hvilke forbrytelser de har gjort seg skyldige i. Men rent generelt vil enhver som har opprettholdt, søkt om eller samtykket i å bli medlem av N.S., nazistiske hird eller annen organisasjon som yter fienden bistand, bli straffet med tap av almen tillit enten for bestandig eller for et bestemt antall år. Tap av almen tillit medfører tap av offentlig tjeneste som væd. måtte ha, tap av stemmerett i offentlige anliggender, tap av rett til å tjenestegjøre i rikets krigsmakt, tap av rett til å drive næring som er basert på offentlig autorisasjon eller bevilgning og tap av sjefstillinger eller annet lønnet eller ulønnet tillitshverv i selskaper, foreninger, innretninger eller andre sammenslutninger.

De norske politistyrkene som blir utdannet i Sverige er to slags, en rikspolitiavdeling på 1500 mann, som får regulær politiutdannelse også skal tjenestegjøre som alminnelig politi, og et reservepoliti, som utgjør ca. 8000 mann og som får en mer militær trening. Under frigjøringen av Norge blir det de sistes oppgave å reise opp de distrikter som er blitt befridd for hirdmenn og andre marodører som fremdeles herjer. De må derfor trenes opp i gatekamp, i storming av hus hvor fienden har forskanset seg, de må kunne uskadeliggjøre miner, opprette telefon- og telegraf-forbindelse, innrette feltsykehus osv.

En svensk journalist som har besøkt de norske politiforlegninger forteller at en ytring går stadig igjen: "Vi vil ikke komme hjem til Norge uten å ha utrettet noe for vårt land. Det ville være fryktelig å bare behøve å stryke rette velen til paraden på Karl Johan. Ja, det ville være latterlig!"